

Bryssel 8.1.2016
COM(2015) 686 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE JA
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE**

Eurooppalaista standardointia koskeva työohjelma vuodeksi 2016

{SWD(2015) 301 final}

1. JOHDANTO

Eurooppalainen standardointi on toimivien sisämarkkinoiden kulmakivi. Standardoinnin myönteiset vaikutukset ovat hyvin tunnettuja ja tunnustettuja. Standardointi on yksi sisämarkkinastrategian avaintoimista¹, ja se on osana myös monissa muissa poliittisissa aloitteissa, kuten teollisuuspolitiikassa² ja digitaalisten sisämarkkinoiden strategiassa³.

Komissio esitteli eurooppalaista standardointia koskevan strategisen visionsa standardeja koskevassa komission tiedonannossa⁴ ja loi sille oikeudellisen kehyksen eurooppalaisesta standardoinnista annetulla asetuksella⁵, jäljempänä 'asetus', joka on ollut voimassa 1. tammikuuta 2013 lähtien.

Yksi asetuksen mukanaan tuomista uutuuksista on komission velvollisuus laatia **eurooppalaista standardointia koskeva unionin vuotuinen työohjelma**, jossa yksilöidään eurooppalaisen standardoinnin strategiset painopisteet ottaen huomioon komission suunnitelmissaan vahvistamat toimintapoliittiset tavoitteet.

Unionin vuotuinen työohjelma on väline, jolla pyritään parantamaan komission ja eurooppalaisen standardointijärjestelmän välistä yhteistyötä esittelemällä komission seuraavan vuoden standardointivisio ja -suunnitelmat. Tässä yhteydessä ehdotetaan toimia eurooppalaisen standardointijärjestelmän osapuolille.

Kuten sisämarkkinastrategiassa korostetaan, standardointi on ratkaisevan tärkeä keino, jolla voidaan tukea tehokkaasti komission painopisteitä eli talouskasvun ja työpaikkojen luomista EU:ssa, yhdenmetyjen digitaalisten markkinoiden tehostamista, joustavan energiaunionin luomista, sisämarkkinoiden ja teollisuusperustan lujittamista, EU:n kehittämistä vahvemiksi globaalisti toimijaksi sekä kohtuullisen ja tasapainoisen kauppasopimuksen neuvottelemista EU:n ja Yhdysvaltojen välille.

Jotta standardoinnilla voitaisiin kunnolla tukea näiden painopisteiden saavuttamista tulevina vuosina, komissio aikoo säännöllisten standardointipyyntöjen lisäksi arvioida uudelleen kumppanuuttaan eurooppalaisen standardointijärjestelmän kanssa varmistukseksi, että se vastaa sopivasti kaikkien sidosryhmien (kuten teollisuus, pk-yritykset, kuluttajat, ympäristöjärjestöt ja työntekijät) osallistumistarpeita.

Vuonna 2015 komissio toteutti useita tärkeitä standardointikehykseen liittyviä arviointitoimia. Siksi unionin vuotuisessa työohjelmassa vuodelle 2016 kerrotaan ensin asetuksen täytäntöönpanon tehostamiseen liittyvien toimien tuloksista (2 jakso). Seuraavaksi kuvailaan vuodelle 2016 suunniteltuja standardointipyyntöjä ja niiden vaikutusta komission ensisijaisten poliittisten tavoitteiden saavuttamisessa (3 jakso). Pyynnöt eritellään tarkemmin liitteessä. Lopuksi käsitellään eräitä asetuksen soveltamiseen liittyviä tärkeitä aihealueita, jotka sisältyivät jo edellisiin työohjelmiin, ja päivitetään niiden sisältöä. Tällaisia aihealueita ovat edustuksellisuus, kansainvälinen yhteistyö, tekijänoikeudet ja tutkimus sekä rahoituskelliset ja operatiiviset asiat. Komissio tuo myös esille joitakin näihin aiheisiin liittyviä kysymyksiä, joiden ratkaisemiseen tarvittaisiin nykyistä suurempaa panosta Euroopan standardointiyhteisön muilta jäseniltä.

¹ COM(2015) 550.

² KOM(2010) 614 ja COM(2012) 582.

³ COM(2015) 192.

⁴ KOM(2011) 311.

⁵ Asetus (EU) N:o 1025/2012.

Työohjelman mukaisilla suuntauksilla ei ole talousarviovaikutuksia sitä laajemmin, mihin on jo varauduttu vuoden 2016 osalta.

2. ASETUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

2.1. Asetuksen 24 artikla

Asetuksen 24 artiklan 3 kohdan mukaan komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen asetuksen täytäntöönpanosta viimeistään 31. joulukuuta 2015 ja sen jälkeen viiden vuoden välein.

Komissio ottaa tässä yhteydessä huomioon erityisesti sen, että asetuksen 24 artiklan mukaan eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden ja rahoitusta saaneiden eurooppalaisten sidosryhmien organisaatioiden on toimitettava erilaisia kertomuksia avoimuuden ja koko standardintyhteisön entistä aktiivisemmän osallistumisen varmistamiseksi.

Komissio arvioi 24 artiklan 3 kohdassa edellytetyn kertomuksen perusteella mahdollisia uusia keinoja yksinkertaistaa eurooppalaisen standardoinnin rahoitusta ja vähentää eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden hallinnollista rasitetta.

2.1.1. Eurooppalaista standardointijärjestelmää koskeva riippumaton arviointi⁶

Standardeja koskevan tiedonannon⁴ 29. toimenpiteessä pyydetään komissiota tekemään eurooppalaista standardointijärjestelmää koskeva riippumaton arviointi. Arviointi teetettiin ulkopuolisella konsulttiyrityksellä (Ernst & Young, E&Y). Riippumattoman arvioinnin yleistavoitteena on mitata ja arvioida tiedonannossa määritettyjen viiden strategisen tavoitteen (prosessin nopeus, standardointi kilpailukyvyyn välineenä, EU:n politiikan tukeminen, yhteiskunnan sidosryhmien osallistuminen ja globaali vaikutus) toteutumista, jotta voidaan arvioida eurooppalaisen standardointijärjestelmän toimivuutta ja antaa suosituksia nykyisen järjestelmän parantamiseksi.

Riippumattoman arvioinnin tulokset esiteltiin ja niistä keskusteltiin julkisesti. Keskustelujen lopputulos otetaan huomioon asetuksen 24 artiklassa tarkoitetussa kertomuksessa.

2.2. Standardointia koskeva yhteinen aloite

Sisämarkkinastrategiassa asetetaan tavoitteeksi standardointijärjestelmän modernisointi, jota varten komissio ehdottaa standardointia koskevaa yhteistä aloitetta ja sopii siitä Euroopan standardintyhteisön kanssa. Yhteiseen aloitteeseen osallistuvat julkisen ja yksityisen sektorin kumppanit tekevät yhteisen sitoumuksen siitä, millaisilla tuloksilla, milloin ja miten ne tukevat puheenjohtaja Junckerin johtaman komission painopisteitä. Komissio käsittelee esimerkiksi standardien laatimisen painopistealoja (esim. tieto- ja viestintätekniikka, palvelut, energia ja liikkuvuus), uusia ja yhteistyöhön perustuvia tapoja laatia standardeja, avoimia ja edustuksellisia standardien vahvistamismenettelyjä, julkisen sektorin johdonmukaista ja vankkaa tukea standardointiprosessin kaikissa vaiheissa, parempaa tietämyksenhallintaa standardointiprosessin kaikissa vaiheissa, yhteistä strategiaa, jolla Euroopasta tehdään globaali standardoinnin keskus, sekä ongelmia, jotka johtuvat palvelujen ja palvelullistumisen markkinoiden hajanaisuudesta. Lisäksi yhteisellä aloitteella pyritään yhdistämään tutkimuksen ja innovoinnin painopisteitä

⁶ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12202/attachments/1/translations/en/renditions/native>

standardointiprosessiin, jotta standardointitoimet voidaan aloittaa hyvissä ajoin. Yhteisestä aloitteesta olisi sovittava vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla.

2.3. Eurooppalaisen standardointityön käsikirja

Komissio tarkisti eurooppalaisen standardointityön käsikirjaa ”Vademecum on European Standardisation” vuonna 2015 saattaakseen sen asetuksen ja standardeja koskevan tiedoksiannon⁴ sisältämien uudistusten mukaiseksi.

Käsikirjassa annetaan myös ohjeita eurooppalaisille standardointiorganisaatioille asianmukaisen avoimuuden ja edustuksellisuuden varmistamiseksi komission pyyntöjen toteuttamisessa.

Komissio kehottaa eurooppalaisia standardointiorganisaatioita kouluttamaan teknisiä asioita käsitteleviä elimiään uusista ohjeista, jotta voidaan varmistaa, että niitä sovelletaan käytännössä, etenkin laadittaessa ja tarkistettaessa yhdenmukaistettuja standardeja.

3. EUROOPPALAISEN STANDARDINNIN STRATEGISET PAINOPISTEET

3.1. Tieto- ja viestintätekniikan standardointi

Toukokuun 6. päivänä 2015 annettuun digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaa koskevaan tiedonantoon sisältyy tieto- ja viestintätekniikan standardointisuunnitelman hyväksyminen. Suunnitelmassa määritellään tieto- ja viestintätekniikan standardoinnin prioriteetit keskittyen sellaisiin teknologioihin ja aloihin, jotka katsotaan digitaalisten sisämarkkinoiden kannalta ratkaiseviksi. Suunnitelma koskee muun muassa olennaista alakohtaista yhteentoimivuutta ja alakohtaisia standardeja. Suunnitelma hyväksytään vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla.

Tieto- ja viestintätekniikan standardointisuunnitelma täydentää unionin vuotuista työohjelmaa.

Oikea-aikaisten tieto- ja viestintätekniikkaa koskevien standardointitoimien odotetaan vähentävän markkinoiden hajanaisuutta parantamalla tuotteiden, järjestelmien ja palvelujen yhteentoimivuutta ja siten kaikenkokoisten eurooppalaisten yritysten, myös pk-yritysten, kilpailukykyä.

Toimivat sisämarkkinat voivat helpottaa pääsyä globaaleille markkinoille edistämällä Euroopassa laadittuja standardeja koko maailmassa, kuten GSM-järjestelmä, digitaalisten televisiolähetysten DVB-standardi ja monet muut menestystarinat osoittavat.

Kuten digitaalisia sisämarkkinoita koskevassa strategiassa todetaan, on kuitenkin tehtävä vielä enemmän, jotta standardit pysyisivät teknologioiden muutosten tasalla.

Seuraavaksi tieto- ja viestintätekniikan standardoinnin alalla

- pyritään löytämään tehokkaita ja vaikuttavia keinoja digitaalisten sisämarkkinoiden kannalta ratkaisevien alojen ja teknologioiden määrittämiseksi ja
- valitaan kyseisillä aloilla ja kyseisten teknologioiden parissa tarvittavat ensisijaiset tieto- ja viestintätekniikan standardointitoimet.

Komissio on ryhtynyt toimiin tätä varten ja käynnistänyt sidosryhmäkuulemisia.

Toimintatapaa tuetaan useilla jo olemassa olevilla välineillä. Tieto- ja viestintätekniikan säännöllisesti päivitettävä standardointisuunnitelma on aiheiden

mukaan jaoteltu työohjelma, joka yhdistää EU:n politiikat standardointitoimintaan. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä tieto- ja viestintätekniikkaa käsittelevän eurooppalaisen sidosryhmäfoorumin kanssa, johon kuuluu sekä eurooppalaisia että maailmanlaajuisia standardointialan sidosryhmiä. Suunnitelma kuvaa tieto- ja viestintätekniikan standardoinnin tilaa kattavasti ja totuudenmukaisesti.

Tieto- ja viestintätekniikan säännöllisesti päivitettävä standardointisuunnitelma on yhdenmukainen tämän unionin vuotuisen työohjelman kanssa, ja se julkaistaan vuosittain sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosaston verkkosivustolla⁷.

3.2. Palvelujen standardointi

Toisin kuin tavaroiden ja tieto- ja viestintätekniikan standardeja, palvelualan standardeja on laadittu vähän, etenkin EU:n tasolla. Palveluja koskevien standardien osuus kaikista eurooppalaisista standardeista onkin vain kaksi prosenttia.

Eurooppalaisia palvelualan standardeja voitaisiin hyödyntää paljon enemmän. Vapaaehtoiset palveluja koskevat standardit voisivat auttaa EU:n taloutta hyödyntämään palvelualan käyttämätöntä potentiaalia parantamalla palvelujen suorituskykyä ja laatua, varmistamalla niiden yhteentoimivuuden ja helpottamalla talouden toimijoiden yhteistyötä.

Palveluja koskevien eurooppalaisten standardien merkitys todennäköisesti kasvaa tulevina vuosina, kun tavaroiden ja palvelujen välinen raja hämärtyy (palvelullistuminen). Tällaisissa tapauksissa vain joko tavaran tai palvelun tarjoamista koskeva rajoitus rajoittaa käytännössä koko kokonaisuuden myyntiä. Tällaisten rajoitusten estämiseksi voitaisiin tarvita palveluja koskevia eurooppalaisia standardeja täydentämään tavaroita koskevia standardeja.

Eurooppalaiset palveluntarjoajat kohtaavat yhä suurempia esteitä myös siksi, että palveluja koskevien kansallisten standardien määrä kasvaa ja pakolliset sertifiointit vaihtelevat maasta toiseen. Eurooppalaisten palvelualan standardien laajempi käyttö voisi helpottaa yritysten toimintaa muiden maiden markkinoilla, silloin kun lupamenettelyissä edellytetään kansallista sertifiointia.

Palveluja koskevien eurooppalaisten standardien laatimiseen liittyy kuitenkin myös haasteita. Yksi niistä on sidosryhmien, kuten pk-yritysten sekä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten toimijoiden, riittävän edustuksen ja sitoutumisen varmistaminen.

Lisäksi eri palvelualojen tarpeet vaihtelevat paljon, ja palvelujen suorituskyvyn mittaaminen poikkeaa tavaroiden suorituskyvystä.

Toisin kuin tavaroiden yhteydessä, palveluja koskeva EU:n lainsäädäntö on harvoin alakohtaista eikä lainsäädännössä viitata säännöllisesti standardeihin keinona luoda olettaen vaatimustenmukaisuudesta. Palveluja koskevien standardien olisi jatkossakin oltava vain vapaaehtoisia, ja niiden olisi perustuttava markkinakysyntään. Sisämarkkinastrategian mukaisesti komissio antaa palvelustandardeja koskevia ohjeita lisäten siten tietoisuutta palveluja koskevien standardien erityispiirteistä ja esittäen niiden käyttöä tukevia keinoja. Ohjeissa määritettyä lähestymistapaa noudatetaan tulevina vuosina myös unionin vuotuisissa työohjelmissa.

⁷ http://ec.europa.eu/growth/sectors/digital-economy/ict-standardisation/index_en.htm

3.3. Vuoden 2016 strategiset painopistealat

Komissio on yksilöinyt eurooppalaisen standardoinnin strategiset painopisteet alla luetelluille aloille ja aikoo pyytää eurooppalaisilta standardointiorganisaatioilta standardien laatimista niiden mukaisesti. Alat liittyvät suoraan seuraaviin komission painopisteisiin: yhdenmetyt digitaaliset sisämarkkinat, joustava energiaunioni ja tulevaisuuteen suuntautuva ilmastonmuutospolitiikka sekä syvemmät ja oikeudenmukaisemmat sisämarkkinat ja lujempi teollisuus pohja.

Yhdenmetyjen digitaalisten sisämarkkinoiden alalla ehdotetuilla toimilla pyritään lisäämään digitaalitekniikan ja verkkopalvelujen käyttöä talouden ja julkisen sektorin eri aloilla:

- liikenteen tietojärjestelmät, joilla pyritään helpottamaan liikennettä koskevien tietojen kulkua, saantia ja käyttöä, jotta voidaan tehostaa kuljetustoimintaa ja alentaa sen kustannuksia
- merivalvontaa koskeva yhteinen tietojenvaihtoympäristö EU:n merialalla automaattisen tiedonvaihdon parantamiseksi kansallisten merivalvontaviranomaisten välillä, myös puolustus alalla
- sähköiseen kaupankäyntiin soveltuvat merkintäjärjestelmät
- matkapuhelinten ja muiden kannettavien laitteiden laturi
- sähköiset terveyspalvelut, joilla tuetaan potilaiden oikeuksia rajatylittävissä terveydenhuollossa
- Galileon ajanmäärityspalvelu ja Galileon etsintä- ja pelastuspalvelun paluulinkki: mahdollistetaan se, että käyttäjien vastaanottimien osiin on saatavilla tarkkoja ajanmääritystuotteita
- sijainnin vahvistus Galileosta
- julkisen sektorin elinten verkkosivustojen esteettömyys
- ajoneuvossa olevien tietojen saatavuus.

Ehdotetuilla joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuva ilmastonmuutospolitiikkaa koskevilla seuraavilla toimilla pyritään yhdistämään EU:n jäsenvaltioiden infrastruktuurit, monipuolistamaan jäsenvaltioiden energialähteitä, pienentämään energiankulutusta ja edistämään ilmastoystävällistä teknologiaa:

- vaihtoehtoisen, ilmastoystävällisen teknologian entistä laajemman käyttöönoton mahdollistaminen
- vihreä infrastruktuuri, jolla pyritään tukemaan julkisia hankintoja, ja sen markkinoiden piristäminen
- hanojen, suihkutuotteiden, televisioiden, älykkäiden laitteiden, työstökoneiden ja hitsauslaitteiden ekologinen suunnittelu ja energiamerkinnät
- vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotto sekä käyttäjille suunnatun ajoneuvojen ja polttoaineiden tai sähköisten ajoneuvojen latauspisteiden yhteensopivuutta koskevan tiedon yksinkertaistaminen
- elohopea- ja formaldehydipäästöjen seuranta.

Syvempien ja oikeudenmukaisempien sisämarkkinoiden ja lujemman teollisuus pohjan tukemiseksi komissio ehdottaa useita turvallisuus- ja yhteentoimivuusvaatimuksia lisääviä toimia, jotka ovat välttämättömiä tuotteiden sisämarkkinoiden toteuttamisen ja Euroopan tehokkaan teollisuus pohjan säilyttämisen kannalta ja joihin kuuluvat

- kotona kompostoitavat muovipakkaukset
- mallintamistekniikka, jota voidaan käyttää ilmanlaadun arviointiin

- ilmansaasteiden lähteiden tunnistamiseen ja määrän määrittämiseen käytettävät menetelmät
- ohjelmistoradion turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden parantaminen
- henkilönsuojaimet (suojavaatteet)
- köysiratalaitteistot
- kaasumaisia polttoaineita käyttävät laitteet
- yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin soveltamisalaan kuuluvat kulutustavarat (esim. kynttilät, grillit, lastenkengät ja lastenrattaat)
- tuomioistuimen ulkopuolista (vaihtoehtoista) riidanratkaisua tukevien asianhallintajärjestelmien yhteentoimivuus
- elintarvikepakkausmateriaalit ja -tarvikkeet
- rakennusalan tuotteet ja niiden suoritustasoa koskevien kynnysarvojen/luokkien käyttöönotto
- rautatieliikenteen teknisten eritelmien yhteentoimivuus.

4. EDUSTUKSELLISUUS

Kahden viime vuoden aikana on panostettu paljon siihen, että pk-yritykset, yhteiskunnan sidosryhmät ja sosiaaliset sidosryhmät voivat tosiasiallisesti osallistua standardointitoimintaan. Komissio on eurooppalaisten sidosryhmien organisaatioiden rahoitusta koskevien asetuksen säännösten⁸ mukaisesti virallistanut avointen ehdotuspyyntöjen jälkeen kumppanuudet liitteessä III tarkoitettujen organisaatioiden (standardointiasioissa pk-yrityksiä edustava SBS⁹, kuluttajia edustava ANEC¹⁰, ympäristönäkökohtia edustava ECOS¹¹ ja työntekijöitä edustava EAY¹²) kanssa, mikä on yhdenmukaistanut ja vakauttanut rahoitusta ja hallinnointia sekä parantanut sidosryhmien etujen edustuksen jatkuvuutta asetuksessa mainituilla neljällä alalla.

Riippumattoman arvioinnin mukaan liitteessä III tarkoitettujen organisaatioiden riittävän osallistumisen varmistamiseksi on vielä ratkottava haasteita. Liitteessä III tarkoitettuja organisaatioita ja niiden roolia eurooppalaisessa standardointijärjestelmässä ei ensinnäkään vielä tunneta ja tunnusteta riittävän laajasti. Toiseksi sidosryhmien organisaatioilla on yhä vaikeuksia saada olennaisia asiakirjoja, joita ne tarvitsevat teknisessä työssä. Kolmanneksi vuorovaikutus kansallisten standardointielinten kanssa ei ole aina riittävää taatakseen organisaatioille hyödyllisen tuen. Neljänneksi liitteessä III tarkoitetuilla organisaatioilla on vaikeuksia suoriutua eri työryhmien erilaisista työskentelymenetelmistä, mikä aiheuttaa usein tarpeetonta hallinnollista rasitusta tekniseen työhön.

Vuonna 2016 komissio seuraa tarkasti asetuksen säännösten täytäntöönpanon ja eurooppalaisen standardointijärjestelmän edustuksellisuuden parantamisen edistymistä.

⁸ Asetuksen (EU) N:o 1025/2012 16 ja 17 artikla ja liite III.

⁹ Small Business Standards: <http://sbs-sme.eu/>

¹⁰ Eurooppalainen standardointiasioiden kuluttajajärjestö: <http://www.anec.eu/anec.asp>

¹¹ The European Environmental Citizens' Organisation for Standardisation: <http://ecostandard.org/>

¹² Euroopan ammatillinen yhteisjärjestö: <http://www.etuc.org/>

Komissio kehottaa eurooppalaisia standardointiorganisaatioita, kansallisia standardointielimiä ja liitteessä III tarkoitettuja sidosryhmien organisaatioita toteuttamaan toimia edellä mainittujen haasteiden ratkaisemiseksi ja yhteistyönsä lisäämiseksi. Komissio kehottaa eurooppalaisia standardointiorganisaatioita myös jatkamaan ja lisäämään toimiaan liitteessä III tarkoitettujen organisaatioiden työn helpottamiseksi muuttamalla sisäisiä sääntöjään ja menettelyjään riippumattomassa arvioinnissa suositelluilla tavoilla kiinnittäen huomiota erityisesti kansainvälisen tason työhön.

5. KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Komissio kehottaa eurooppalaisia standardointiorganisaatioita jatkamaan yhteisiä toimiaan kansainvälisten ja eurooppalaisten standardien edistämiseksi sellaisilla alueilla, joilla standardointialan suhteiden vahvistumisesta ja markkinoille pääsyn helpottumisesta voi olla hyötyä Euroopan teollisuudelle.

Jotta eurooppalaiset aloitteet hyväksyttäisiin kansainvälisellä tasolla entistä paremmin, eurooppalaisen standardointijärjestelmän olisi kyettävä esiintymään yksimielisenä asianmukaisissa elimissä.

Kolmansien maiden suhteen komissio jatkaa erilaisia käynnissä olevia poliittisia vuoropuheluja sekä näkyvyys- ja tiedotustoimia (kuten Intiaan lähetetty eurooppalainen standardoinnin asiantuntija [SESEI], Kiinaan lähetetty eurooppalainen standardoinnin asiantuntija [SESEC] tai Kiinan ja Euroopan yhteinen standardisointia koskeva tietofoorumi [CESIP]), joissa eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden tuki on erittäin tärkeää (ks. vuotuiset toiminta-avustukset).

Yhteisen työn vertailukohtana toimii nykyinen yhteistyö ja tietojenvaihto Yhdysvaltojen kanssa.

Komissio antaa jo nyt teknistä tukea osaan kansainvälisestä standardointitoiminnasta, mutta se aikoo osallistua aiempaa enemmän eurooppalaiseen ja kansainväliseen standardointiin ja hyödyntää nykyistä muodollista tarkkailijan asemaansa täysimääräisesti voidakseen toteuttaa paremmin kansainvälisen standardoinnin ensisijaisuutta koskevaa sitoumustaan.

6. TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET JA TUTKIMUSAIHEET

6.1. Teollis- ja tekijänoikeudet standardoinnissa

Teollis- ja tekijänoikeudet ja standardointi liittyvät läheisesti yhteen vaikka eroavatkin toisistaan olennaisesti. Omistajuus, patentit, tekijänoikeus ja niihin liittyvä teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva politiikka ovat standardoinnissa keskeisiä tekijöitä. Tämä käy selvästi ilmi tieto- ja viestintäteknikan alalla mutta voi vaikuttaa yhteentoimivuutta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen kautta myös muihin aloihin. Tässä suhteessa etenkin patenttien merkitys kasvaa kaikilla aloilla, joilla patentoitavissa olevat ratkaisut tuovat standardeille merkittävästi lisäarvoa.

Asiassa C-170/13¹³ unionin tuomioistuin määrittelee prosessin ja pakolliset vaiheet, joita kummankin osapuolen (patentin haltijan ja käyttäjän) on noudatettava voidakseen hakea kieltotuomiota tai estää sellaisen.

Standardin soveltamisen kannalta olennaisen patentin eli essentiaalipatentin haltijan on (ennen kieltokanteen nostamista) toteutettava seuraavat toimet:

- varoitettava väitettyä oikeudenloukkaajaa siitä oikeudenloukkauksesta, josta sitä moititaan, ja mainittava tässä yhteydessä loukattu essentiaalipatentti ja tapa, jolla sitä on loukattu, ja
- sen jälkeen, kun väitetty oikeudenloukkaaja on ilmoittanut tahtonsa lisenssisopimuksen tekemiseen oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin eli ns. FRAND-ehdoin (*fair, reasonable and non-discriminatory*), toimitettava oikeudenloukkaajalle konkreettinen, kirjallinen ja FRAND-ehtojen mukainen lisenssitarjoitus ja ilmoitettava muun muassa lisenssimaksu ja sen laskentatapaa koskevat säännöt.

Voidakseen torjua kieltotuomion vetoamalla kilpailuoikeuteen väitetyn oikeudenloukkaajan on vastattava essentiaalipatentin haltijan FRAND-ehtojen mukaiseen tarjoukseen huolellisuutta noudattaen alalla tunnustettujen kaupallisten käytäntöjen mukaisesti ja vilpittömässä mielessä, mikä on määritettävä objektiivisten seikkojen perusteella ja mikä merkitsee muun muassa sitä, että se toimii viivyttämättä. Jos väitetty oikeudenloukkaaja ei hyväksy samaansa tarjousta, sen on tehtävä essentiaalipatentin haltijalle viipymättä ja kirjallisesti konkreettinen vastatarjoukseen, joka vastaa FRAND-ehtoja.

Lisäksi siinä tapauksessa, että väitetty oikeudenloukkaaja käyttää essentiaalipatentin teoriaa ennen lisenssisopimuksen tekemistä, sillä on vastatarjouksen hylkäämishetkestä lähtien velvollisuus asettaa asianmukainen vakuus alalla tunnustettujen kaupallisten käytäntöjen mukaisesti, esimerkiksi hankkimalla pankkivakuuden tai tallettamalla tarvittavat määrät. Vakuuden laskentaan on sisällyttävä muun muassa essentiaalipatentin menneiden käyttökertojen lukumäärä, josta väitetyn oikeudenloukkaajan on voitava esittää tilitys.

Silloin, kun väitetyn oikeudenloukkaajan vastatarjouksen seurauksena ei päästä sopimukseen FRAND-ehtojen yksityiskohdista, sopijapuolilla on yhteisestä sopimuksesta mahdollisuus vaatia, että lisenssimaksun määrän määrittää riippumaton kolmas osapuoli lyhyessä määräajassa.

Väitettyä oikeudenloukkaajaa ei voida moittia siitä, että se samanaikaisesti lisenssin myöntämistä koskevien neuvottelujen kanssa joko riitauttaa patenttien pätevyyden tai olennaisen luonteen sen standardin kannalta, jonka osana ne ovat, ja/tai niiden tosiasiallisen käytön taikka varaa mahdollisuuden tähän tulevaisuudessa.¹⁴

On yleisesti ymmärretty, että nykyistä kehystä voidaan parantaa lisäämällä avoimuutta ja parantamalla patenteja koskevien ilmoitusten laatua.

Eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden olisi jatkettava teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien toimintapolitiikkojensa parantamista ja pyrittävä

¹³ Asia C-170/13, jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Düsseldorf (Saksa), on tehnyt 21.3.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 5.4.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa Huawei Technologies Co. Ltd v. ZTE Corp. ja ZTE Deutschland GmbH, ECLI:EU:C:2015:477.

¹⁴ Esitetty koskee kieltotuomioita koskevia kanteita, ei vahingonkorvauksia tai kirjanpitolietojen avaamista koskevia vaateita.

löytämään tasapaino teknologian omistajien ja käyttäjien etujen välille.

Mahdollisia muutoksia teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan kehykseen olisi tutkittava huolella ja testattava perusteellisesti kaikkien sidosryhmien kanssa.

6.2. Horisontti 2020 – tutkimus ja innovointi

Tutkimus- ja innovointilinjausten laatiminen ja toteutus muun muassa standardoinnin kautta on kilpailukyvyn kannalta olennainen tekijä. Horisontti 2020 -puiteohjelma tukee voimakkaasti innovaatioiden saattamista markkinoille ja erityisesti tutkimuksen kautta tapahtuvaa standardointia (*”putting science into standards”*). Standardointi on tärkeä kanava, jonka kautta voidaan edistää tutkimustulosten hyödyntämistä markkinoilla ja levittää innovaatioita, kuten Horisontti 2020 -ohjelman Euratom-osiossa saavutettuja tutkimustuloksia.

Eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden olisi edistettävä ja helpotettava sitä, että oikeushenkilöt, jotka osallistuvat kyseiseen alaan liittyvään hankkeeseen, jota unioni rahoittaa monivuotisesta puiteohjelmasta tutkimuksen, innovoinnin ja teknologisen kehittämisen alalla, ovat asianmukaisesti edustettuina teknisellä tasolla standardointitoiminnassa.

7. TOIMINTA- JA RAHOITUSKEHYS

7.1. Uusi toiminta-avustuksia koskeva menettelytapa

Komissio on kehittänyt menetelmän talousarvion jakamiseen toiminta-avustusten ja yksittäisiin toimiin myönnettävien avustusten kesken. Eurooppalaisen standardoinnin toiminta-avustuksiin varatut vuosittaiset varat jaetaan eurooppalaisille standardointiorganisaatioille seuraavasti:

- Euroopan standardointikomitealle (CEN) enintään 53,64 prosenttia toiminta-avustuksiin varatuista vuosittaisista varoista
- Euroopan sähkötekniikan standardointikomitealle (Cenelec) enintään 9,23 prosenttia toiminta-avustuksiin varatuista vuosittaisista varoista
- Euroopan telealan standardointilaitokselle (ETSI) enintään 37,13 prosenttia toiminta-avustuksiin varatuista vuosittaisista varoista.

7.2. Standardien arviointi suhteessa unionin lainsäädäntöön ja politiikkaan

Asiantuntijat (kuten CENin ja Cenelecin alaisuudessa toimivat uuteen lähestymistapaan liittyvät konsultit) arvioivat, ovatko pyydyt tuotteet komission pyyntöjen mukaisia. Komissio pyrkii yhdenmukaistamaan näiden asiantuntijoiden tehtäviä ja lisäämään heidän riippumattomuuttaan varmistaakseen arviointipalvelun jatkuvan saatavuuden pitkällä aikavälillä. Kyseisen palvelun todellisten tarpeiden mukaiseen hallinnointiin pyritään löytämään parhaat mahdolliset ratkaisut kokeilemalla eri skenaarioita, kuten tilapäistä epävirallista sovittelua.

7.3. Vireillä olevat toimeksiannot

Komissio tutkii, mitkä ennen asetuksen voimaantuloa annetuista toimeksiannoista ovat yhä perusteltuja.

Komissio pyytää eurooppalaisia standardointiorganisaatioita raportoimaan meneillä olevasta, ennen asetuksen täytäntöönpanoa annettuihin toimeksiantoihin perustuvasta työstään. Komissio päättää, mitkä viivästyneistä toimeksiannoista tulisi pitää voimassa.